

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Olsztyn, 22 czerwca 2023 r.

PS-VI.431.3.20.2023.SM

Szanowna Pani
Jadwiga Piekarska
Kierownik
Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Młynarach
ul. Dworcowa 25
14-420 Młynary

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr FK-IV.0030.508.2023 z 2 czerwca 2023 roku zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

1. Stella Maścianica – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Monika Martwich – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Młynarach. Czynności kontrolne rozpoczęto 12 czerwca 2023 r. i zakończono 13 czerwca 2023 r. Zakresem przedmiotowym kontroli objęto planowanie i prowadzenie pracy z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 447 ze zm.), zwanej dalej ustawą wripsz,
- ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1329 ze zm.), zwanej dalej ustawą „Za życiem”.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. MGOPS / Ośrodek / Jednostka – co oznacza: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Młynarach,
2. Kierownik – co oznacza: Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Młynarach, panią Jadwigę Piekarską,
3. Regulamin – co oznacza: *Regulamin Organizacyjny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Młynarach*,
4. asystent – co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie wripsz, zatrudnionego w Ośrodku,
5. plan / plan pracy – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wripsz,

6. ocena – co oznacza: okresową ocenę sytuacji rodziny, o której mowa w art. 15 ust 1 pkt 15 ustawy wrispz,
7. wykaz – co oznacza: wykaz rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, sporządzony przez Jednostkę,
8. Gmina – co oznacza: Miasto i Gminę Młynary.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2022 r. do dnia jej zakończenia, fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez Jednostkę. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności pani Jadwigi Piekarskiej – Kierownika MGOPS. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu analizę prowadzonej w Jednostce dokumentacji oraz informacje i wyjaśnienia przekazane przez Kierownika.

Działalność MGOPS w Młynarach w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej Jednostki

W okresie objętym kontrolą Ośrodek działał na podstawie *Regulaminu Organizacyjnego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Młynarach*, wprowadzonego Zarządzeniem Nr 2/2018 Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Młynarach z dnia 7 lutego 2018 r., ze zmianą z dnia 4 lutego 2021 r. **/akta kontroli str. 1-9/**.

Stwierdzono, że w § 7 Regulaminu w strukturze organizacyjnej Ośrodka nie wyodrębniono stanowiska asystenta rodziny. W § 8 wskazano wszakże zadania wykonywane przez asystenta, jednakże nie wymieniono wśród nich realizacji zadań określonych ustawą „Za życiem”. Kierownik w trakcie trwania czynności kontrolnych, Zarządzeniem Nr 4/2023 z dnia 12 czerwca 2023 r. dokonał stosownych zmian w Regulaminie, w związku z czym nie wnosi się do niego dalszych uwag **/akta kontroli str. 10/**.

W Ośrodku nie obowiązywały dodatkowe formalnie spisane ustalenia, dotyczące pracy asystenta, w tym prowadzonej przez niego dokumentacji **/kata kontroli str. 11/**.

2. Tryb przydzielania asystenta rodziny

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą na stanowisku asystenta zatrudniona była jedna osoba w oparciu o umowę zlecenie **/akta kontroli str. 11/**. Jej kwalifikacje sprawdzono podczas kontroli problemowej Ośrodka, przeprowadzonej przez organ kontroli w dniach 27 lutego 2019 r. – 1 marca 2019 r. (wystąpienie pokontrolne PS-VI.431.1.10.2019.LK z dnia 25 marca 2019 r.). Stwierdzono wówczas, że spełnia ona wymogi kwalifikacyjne, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1-4 ustawy wrispz.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy wrispz, obowiązującym od 1 lutego 2023 r., asystentem rodziny może być osoba, która nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Zgodnie z art. 7b ustawy wrispz sprawdzenia i potwierdzenia, czy asystenci nie figurują w ww. bazie danych winien dokonać Kierownik Jednostki. Na mocy art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych

ustaw (Dz.U. 2022, poz. 2140), obowiązek ten winien wypełnić w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie zmian do ustawy wrispz, tj. od 1 lutego 2023 r. Ustalono, że Kierownik dokonał czynności weryfikacji w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym, uzyskując informację, że asystent w nim nie figuruje.

Kierownik oświadczył, że wynagrodzenie za pracę asystenta finansowane było ze środków własnych Gminy. Jego praca, zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy wrispz, nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy oraz, zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy wrispz, nie prowadził on postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę. Nie wszczęto wobec niego postępowania karnego o umyślne przestępowstwo ścigane z oskarżenia publicznego **/akta kontroli str. 11/**.

Z wykazu wynika, że w badanym okresie asystent pracował łącznie z 15 rodzinami (na dzień rozpoczęcia kontroli z 6). Ustalono, że liczba rodzin, z którymi asystent pracował w tym samym czasie nie przekroczyła 15, co jest zgodne z art. 15 ust. 4 ustawy wrispz.

Spośród tychże rodzin:

- 4 zostały zobowiązane do współpracy z asystentem przez sąd,
- dzieci z 2 rodzin przebywały w pieczy zastępczej,
- z 9 asystent zakończył współpracę w okresie objętym kontrolą,
- 1 objęto działaniami grupy roboczej,
- żadna z rodzin nie była objęta wsparciem asystenta w ramach ustawy „Za życiem” **/akta kontroli str. 12-15/**.

W okresie objętym kontrolą w różnych formach pieczy zastępczej przebywało 11 dzieci. Ustalono, że rodziny, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej nie współpracowały z asystentem, z uwagi m.in. na: zamieszkiwanie rodzica na terenie innej gminy, brak wiedzy na temat miejsca zamieszkania rodzica, brak woli ze strony rodzica na odzyskanie opieki nad dzieckiem i podjęcie współpracy z asystentem, stan zdrowia rodzica trwale uniemożliwiający powrót dziecka pod jego opiekę **/akta kontroli str. 16-19/**.

Kontrolujący poddali szczegółowej analizie dokumentację 7 losowo wybranych rodzin (w wykazie pod poz. 2,4,5,6,8,12,15), w tym:

- 3 rodzin, w których praca asystenta trwała nadal,
- 4 rodzin, w których praca asystenta została zakończona,
- 2 rodzin, z których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej,
- 1 rodziny objętej działaniami grupy roboczej zespołu interdyscyplinarnego,
- 2 rodzin, które zostały zobowiązane do współpracy z asystentem przez sąd.

Sygnały o tym, że rodzina przeżywa kryzys i wymaga wsparcia pochodziły głównie od pracowników socjalnych, gdyż rodziny te korzystały już wcześniej z innych form wsparcia Ośrodka. Stwierdzono, że w przypadku każdej rodziny, poza rodzinami zobowiązanymi do współpracy z asystentem przez sąd, z chwilą powzięcia informacji o pojawieniu się trudności w wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczych pracownicy socjalni Ośrodka przeprowadzali wywiad środowiskowy. W kwestionariuszu wywiadu dokonywali analizy sytuacji rodziny i jeżeli wynikało z niej, że wymaga ona wsparcia asystenta sporządzali wnioski do Kierownika o jego przydzielenie. Kierownik przydzielał rodzinie asystenta dokonując stosownego wpisu na wniosku pracownika socjalnego oraz

dotatkowo na osobnym druku, co potwierdza realizację zapisu art. 11 ustawy wripsz **/akta kontroli str. 20-25/**. We wszystkich poddanych analizie teczkach rodzin znajdowała się także pisemna zgoda rodziny na podjęcie współpracy z asystentem, co potwierdza realizację przez Ośrodek działań zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy wripsz **/akta kontroli str. 26/**.

3. Praca z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny

Asystent na podstawie swoich pierwszych kontaktów z rodziną, uwzględniając jednocześnie informacje zawarte przez pracownika socjalnego w wywiadzie środowiskowym, sporządzał diagnozę sytuacji rodziny, zawierającą: ocenę funkcjonowania rodziny (dane osobowe członków rodziny, ich stan zdrowia/niepełnosprawności, warunki mieszkaniowe, opis sytuacji finansowej, funkcjonowanie w sferze opiekuńczo-wychowawczej, edukacyjnej, informacje o występujących konfliktach, przemocy, więziach emocjonalnych), inne spostrzeżenia i uwagi, słabe/mocne strony rodziny **/akta kontroli str. 27-28/**.

We wszystkich badanych przypadkach dokonano analizy realizowanych przez asystenta zadań pod kątem:

a) opracowania planu pracy z rodziną i jego realizacji

Zgodnie z art. 15. ust 1 pkt 1 ustawy wripsz do zadań asystenta należy opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym.

Ustalono, że asystent sporządzał plany pracy ze wszystkimi rodzinami. Okres na jaki sporządzany był plan adekwatny był do sytuacji i potrzeb rodziny. Wszystkie poddane analizie plany podpisywane były przez asystenta, rodzinę oraz pracownika socjalnego, co stanowi potwierdzenie realizacji ww. przepisu prawa.

Zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy wripsz plan pracy z rodziną powinien obejmować zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także zawierać terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty. Ustalono, że wszystkie plany opracowywane przez asystenta zawierały: imię i nazwisko rodziny, której dotyczy plan, datę jego sporządzenia, cel główny pracy, cele szczegółowe, działania mające na celu przezwycięzenie występujących trudności, termin i miejsce ich wykonania, osobę odpowiedzialną za ich wykonanie oraz ich przewidywane efekty **/akta kontroli str. 29-34/**.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy wripsz w przypadku rodzin, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej, plan powinien być opracowany dodatkowo we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Kontrolujący stwierdzili, że w przypadku 2 rodzin (w wykazie pod poz. 2 i 12), dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej z uwagi na brak współpracy rodzica z asystentem, brak efektów tej pracy a tym samym poprawy funkcjonowania rodziny. Z chwilą umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, w obu przypadkach, rodzic zrezygnował z dalszej współpracy z asystentem, nie wyrażając jednocześnie woli odzyskania opieki nad dziećmi. Nie opracowano zatem kolejnych planów pracy z tymi rodzinami.

Stwierdzono, że asystent swoje zadania realizował co do zasady w miejscu zamieszkania rodziny, nawiązując osobisty kontakt z jej członkami. Przebieg prowadzonej pracy

i realizowane działania dokumentował w tabeli prowadzonej osobno na każdy miesiąc, odnotowując w niej podjęte działania, wraz z krótkim opisem i datą. Szczegółowe informacje zawierał w notatkach służbowych **/akta kontroli str. 35-46/**.

W oparciu o przeprowadzoną analizę zespół inspektorów stwierdził, że asystent właściwie planował pracę z rodziną a działania określone były adekwatnie do potrzeb rodziny i występujących w niej trudności opiekuńczo-wychowawczych.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji ustalono, że asystent realizował zadania określone w art. 15 ustawy wripsz, w szczególności koncentrując się na:

- udzielaniu rodzinom pomocy w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, racjonalnego wydatkowania środków pieniężnych, motywowanie do systematycznego wykonywania obowiązków domowych, systematycznego regulowania opłat,
- udzielaniu rodzinom pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, wypełnianiu dokumentów, wnioskowaniu o różnego rodzaju pomoc,
- pomocy w poprawie warunków mieszkaniowych, rozwiązywaniu problemów socjalnych, w tym prowadzących do poprawy warunków bytowych,
- udzielaniu rodzinom pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, poprzez prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- działaniach mających na celu poprawę relacji w rodzinie, poprzez wskazywanie wzorów prawidłowej komunikacji, zdrowych zasad w rodzinie, motywowanie do wspólnego spędzania czasu, wskazywaniu konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów natury psychologicznej, w szczególności poprzez motywowanie do skorzystania z pomocy specjalistów i umawianie na wizyty, towarzyszeniu rodzinom w trakcie wizyt,
- towarzyszeniu rodzinie w sytuacjach trudnych, kryzysowych, udzielanie wsparcia emocjonalnego,
- motywowaniu do waliki z nałogami, utrzymania abstynencji, podjęcia i kontynuowania terapii,
- wzmacnianiu aktywności zawodowej i motywowaniu do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

b) dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny

Asystent, zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 15 ustawy wripsz, dokonywał *okresowej oceny sytuacji rodziny* w przypadku każdej rodziny, w terminach określonych w ustawie, tj. nie rzadziej niż co pół roku i następnie przekazywał ją Kierownikowi, co potwierdzone było jego podpisem na druku oceny. Oceny miały formę tabelaryczną, wskazywano w nich: zaplanowane w planie pracy cele szczegółowe oraz działania mające na celu przezwyciężenie występujących trudności i dokonywano podsumowania, co udało się zrealizować oraz wskazywano dodatkowe uwagi dotyczące sytuacji rodziny **/akta kontroli str. 47-49/**.

c) współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny

Na podstawie informacji udzielonej przez Kierownika oraz analizy dokumentacji zespół inspektorów stwierdził, że asystent podejmując działania zmierzające do poprawy sytuacji

rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych współpracował z różnymi podmiotami, w tym działającymi na rzecz rodzin i ich dzieci, m.in. takimi jak:

- szkoły podstawowe / szkoły ponadpodstawowe – współpraca w zakresie uzyskiwania przez asystenta informacji na temat sytuacji szkolnej dzieci,
- Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Pasłęku – współpraca w zakresie wymiany informacji na temat rodzin i dzieci,
- Zespół Interdyscyplinarny – współpraca polegająca na uczestnictwie asystenta w posiedzeniach i pracy Zespołu,
- Ośrodek Zdrowia w Młynarach oraz KARAN w Elblągu – współpraca polegająca na uzyskiwaniu przez asystenta informacji na temat sytuacji zdrowotnej członków rodziny,
- Sad Rejonowy w Braniewie – współpraca z kuratorami w zakresie wymiany informacji na temat rodzin objętych nadzorem kuratora, udział asystenta w posiedzeniach sądu dotyczących rodziny **/akta kontroli str. 50/**.

Działania podejmowane w ramach prowadzonej współpracy z ww. podmiotami asystent odnotowywał w prowadzonej przez siebie dokumentacji. Na podstawie badanej dokumentacji (rodziny w wykazie pod poz. 6) stwierdzono, że asystent uczestniczył w działaniach grupy roboczej zespołu interdyscyplinarnego, do czego obliguje art. 15 ust. 1 pkt 19 ustawy wrispz **/akta kontroli str. 51-56/**.

d) monitorowania sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy

Ustalono, że gdy zasadne było zakończenie pracy z rodziną asystent sporządzał *sprawozdanie na zakończenie współpracy z rodziną*, w której uzasadniał dlaczego wskazane jest zakończenie z nią pracy. Następnie asystent oraz pracownik socjalny wspólnie występowali do Kierownika z *wnioskiem o zakończenie objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny*, wraz z uzasadnieniem. Kierownik dokonywał pisemnej akceptacji na druku wniosku **/akta kontroli str. 57-61/**. W przypadku rodziny (w wykazie pod poz. 2), zobowiązanej do współpracy z asystentem przez sąd, Ośrodek powiadamiał sąd o zakończeniu z nią współpracy **/akta kontroli str. 62/**.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy wrispz do obowiązków asystenta należy monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu z nią pracy.

Na podstawie analizy dokumentacji 4 rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę ustalono, że:

- w przypadku 2 rodzin (w wykazie pod poz. 2 i 12) dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej z uwagi na brak współpracy rodzica z asystentem, brak efektów pracy, a tym samym poprawy funkcjonowanie rodziny. Z chwilą umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej rodzic zrezygnował z dalszej współpracy z asystentem, nie wyrażając jednocześnie woli odzyskania opieki nad dziećmi. Asystent nie monitorował sytuacji rodziców, gdyż w rodzinie nie przebywały już małoletnie dzieci.
- w przypadku 1 rodziny (w wykazie pod poz. 6) współpraca z asystentem zakończyła się z uwagi na zmianę miejsca jej zamieszkania. Ośrodek powiadomił ośrodek pomocy

społecznej właściwy ze względu na jej nowe miejsce zamieszkania o tym, że objęta była wsparciem asystenta **/akta kontroli str. 63-64/**,

- w przypadku 1 rodziny (w wykazie pod poz. 5), asystent zakończył z nią współpracę z powodu zrealizowania planu pracy i poprawę funkcjonowania. Asystent monitorował przez okres 3 miesięcy jej sytuację, sporządzając z podejmowanych w tym zakresie czynności notatki służbowe **/akta kontroli str. 65-68/**.

4. Uwagi i wnioski

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych wnioskować można, że asystent udzielał rodzinom wsparcia adekwatnie do rozpoznanych potrzeb oraz stosował różnorodne metody pracy z rodzinami, w celu uzyskania jak najlepszych efektów pracy służącej poprawie ich sytuacji. Aktywnie współpracował z innymi podmiotami, w tym realizującymi pracę na rzecz rodziny i dziecka, dokumentując podejmowane w tym zakresie działania. Nie wniesiono uwag do sposobu realizacji zadań asystenta.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w obszarze objętym kontrolą, nie wydaje się zaleceń.

Zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz. 1477) od wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Podstawa prawna:

- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. 2015 poz. 1477).

**Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Urszula Jędrychowska
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej**

**Stella Maścianica – główny specjalista
Monika Martwich – główny specjalista**